ולא היא דר"י טעמא דת"ק מפרש. וא"ת והא כל מקום דתני במה לחלוק וי"ל דהיינו במשנה אבל לא בברייתא (ו): **מאי** דקא שרי ת"ק קא אסר רבי דוסא. דאפי' בשאר סולמות לא שרי אלא הטוי ותימה רבי דוסא דאמר כמאן דלב"ע שרי הולכה בשאר סולמות (א) וי"ל דר' דוסא יאמר דלא נחלקו ב"ש וב"ה בדבר זה (ב) משמע דקי"ל כר' דוסא ותימה דאמר בעירובין פרק חלון (דף עז: ושם) מטלטלין את הסולם ובכולי שמעתין משמע דאסור לטלטל סולם של עליה ור' דוסא אוסר אפי' סולם של שובך וי"ל דשמי מיני סולמות הן וכן משמע בהדיא פרק חלון (שם דף עז:) והתם מיירי בקטנים (ג) והכא מיירי בגדולים (ד) והר"ר אברהם מבורגו"ל פירש דהתם מיירי בשאת דמאי טעמא אסרי לטלטל הסולם משום דמחזי דלהטיח גגו הוא צריך ובשבת ליכא תשש"ת אסור להוליאו לחוץ אבל הכא מיירי ביום טוב דמותר להוליאו לחוץ וא"כ ליכא הך תשש"ת ולפי זה אסור לטלטל הסולם שלנו בי"ט ואפילו בביתו דשמא הלכה כרבי דוסא וא"ע: **אלמא גבי שמחת י"ט ב"ש לחומרא וכו'.** וא"ת אמאי לא פריך מביצה שנולדה ופי' הקונטר' משום דגבי ביצה לא שייך שמחה שאין בה שמחת י"ט כ"כ ומה שמתירין ב"ש היינו מטעם דלית להו הכנה ומטעם דלא דמי לפירות הנושרים ולמשקין שזבו: **אמר** ר' יוחנן מוחלפת השיטה. פירוש הסיא דתריסין דב"ה סברי אין מסלקין התריסין בי"ט וכל הך משניות דמייתי מחליף ואותה הדשומט כדקאי קאי וקשה טובא להדא פי' דא"כ מתוקמא לפי המסקנא כל הני שנויי דמיקי דלעיל דמייתי הואיל ולא מחליף בשוס פנים אותה הדשומט ועוד קשה מאי קאמר גבי עור משום דמחזי למזגא עליה הא מפרש טעמא לקמן (דף יא:) דהתיבו סופן משום תחלתן וע"ק דא"כ דאותה הדשומט נשארת במקומה א"כ רבה ורב יוסף שקלו וטרו (לעיל דף ז:) אליבא דב"ש וחזו דוחק גדול ועוד קשה כיון דמוחלפת הסיא דתריסין סבירא להו לב"ה דאין מסלקין משום דיש בנין וסתירה בכלים וברים פרק כל הכלים (שבת דף קכג: ושם) סתים לן תנא דאין בנין וסתירה בכלים לכך פי"ת דמוחלפת השיטה היינו הסיא דהשומט דב"ה סברי יחפור בדקר ויכסה וכו' והשתא ניחא הכל ואומר ר"ת תמיה אני על מה הגריכו העולם הכנה וזכור אני דבימי נערותי לא הוי מגריכין כלל (ה) אך עתה נפי מה שטעו דסבורים דמוחלפת לא קאי אהשומט וכו' וב"ה לאומרא לפיכך מגריכין הכנה ומיהו זה אינו דלפי פירושו נמי לכל הפחות סברי ב"ה מאי דסברי ב"ש מעיקרא וב"ש בעו דקר נעוץ ואפי' בעפר תיחוח בעו הכנה מדקאמר הכא עד כאן לא קאמרי ב"ש התם אלא דאיכא דקר נעוץ משמע אפילו בעפר תיחוח בעו ב"ש דקר נעוץ מבעוד יום משום הכנה כדפ"ה ותדע דאל"כ הא דקאמר רב יהודה לעיל והוא שיש לו דקר נעוץ ולא אליבא דב"ה הוא לפי המסקנא דאמרי ב"ה שיחפור בדקר לכתחלה ושחוט ואע"ג דמייתי מלתיה דרב יהודה גבי ומודים מכל מקום קאי אהולה מתניתין כדפרישית וסברא היא דלא פליגי ב"ש וב"ה אלא בהא דבכה"ג דשרו ב"ש בדיעבד שרו ב"ה לכתחילה ולעולם בעו דקר נעוץ משום הכנה ועוד דאיה מדקאמר רב יהודה גופיה לעיל (דף ח.) (ו) ממלא קופתו ועושה בה כל צרכו משמע דבעינן הכנה לפי האמת ואע"פ שיש לפרש דבשאר צרכים מיירי כגון לכסות בו צואה אבל לכסוי דם לא בעינן הכנה לא משמע הכי לעיל לפי המסקנא וגם עתה דאמר מוחלפת השיטה אין להחליף פירוש דברי האמוראין וא"כ יפה נהגו העולם שלא לכסות רק בעפר מוכן שהוא תיחוח כגון מצבור של אפר או שראוי לגלות בו ביצה ולא מעפר תיחוח שע"ג קרקע שהוא בטל אגב קרקע ולא מאפר הכירה שהוקשה בי"ט אם אינו ראוי לגלות בו ביצה ותימה א"כ דמוחלפת קאי אהסיא דהשומט ובית שמאי לאומרא היכי מונה לה במסכת עדיות גבי הגך דב"ש לקולא ובית הלל לחומרא וי"ל דמונה לה לפי הטעות דנשנית קודם דמוחלפת השיטה: ב"ש

מתניתין. דקתני בהולכת סולם פליגי לאו כי האי תנא דקתני בהולכה מודו מפני שצורך י"ט היא: **אבל של עליה אסור.** דההוא ודאי אמרי להטיח גגו הוא צריך: **מדדין בו.** אם החלון רחוק ואין רואה הסולם מגיע שם (ח) בה בהטיה מדדין רגליו של סולם מעט מעט: **לקרייתא.** לכפרים לראות שדותיהן: **סולם בא לידינו.** הולכת סולם של עליה לשובך: **ממנו דפ"ק סבר.** בשל עליה פליגי בחזרה ומודים בהולכה: **טעמיה דפ"ק קא מפרש.** ובשל עליה ליכא למאן דאמרי: **ממאי מדקתני.** במלתיה דת"ק משובך לשובך אלמא בסולם המיוחד לשובכין קאי: **מי קתני סולם של שובך.** דיהוי משמע דבשל שובך קאי: **משובך לשובך קתני.** ולעולם בשל עליה ורבותא אשמועינן דיוליכנו מעליה לשובך ראשון וממנו לכמה שובכין: **הטוי סולם של עליה.** והוליכו לשובך מבעוד יום ועכשיו בא להטותו ממלון לחלון: **מאי דקא אסר ס"ק.** דרבי דוסא דהוא ר' יהודה דאמר בסולם של עליה אסור להוליך קא שרי רבי דוסא מיהא להטות: **ולא היא מאי דקא שרי ס"ק.** דהיינו של שובך להוליך קא אסר ר' דוסא ואתא למימר הולכה אסור הטיה שרי ובשל עליה לא איירי כלל: **מוחלפת השיטה.** כאן הוחלפה שיטתן וצריך להפוך דבריהם: **וממאי דמוחלפת.** ומאי קשיא ליה לר' יוחנן דלמא טעמייהו דב"ש התם משום דאיכא דקר נעוץ וליכא לד איסור: **אבל היכא דליכא דקר נעוץ.** דאיכא לד רמז חפירה לא שרו ואפי' בעפר תיחוח שהוא כחפור ועומד והכא נמי לא שנא דהא איכא תשש"ת דלהטיה גגו: **אבל הכא לא.** דגזרי משום כתישה דלמא זמנין דבעי כתישה: **אלא אי קשיא.** מתניתין אהדדי שהולכך רבי יוחנן להחליף שיטתן וצריך להפוך דבריהם: **הא קשיא.** (ט) על זו המליפה: **לא יעוד.** מן הגחלות בי"ט: **אא"כ נענע מבעוד יום.** ולא קאי בהכנה בדבור בעלמא כדמפרש לקמן (י) טעמא דלמא למחר כי שקיל להו חיים עלייהו וממילא: אבל

מסורת הש"ס

(ו) [תוספתא פ"ח], (ז) [נדה כד. בע"ז מו. כ' רש"י ד"ה בני ר' חייא יהודה וחזקיה שמן], (ח) לעיל ב., (ט) לקמן י., (י) [דף י.], (יא) [וע"ע תוס' עירובין פא: ד"ה ה"ג וכו'], (יב) וכגון סולמות של בית, (יג) [ממלא קופתו עפר ושושה כל"ל],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מדדין וכו' שם בהטיה כל"ל ותיבת כה נמחק: (ב) ד"ה הא קשיא זו המליפה כל"ל ותיבת על נמחק:

מוסף רש"י

מוחלפת השיטה. התנא שסתדרן טעה בלתתא מהן והחליף שיטתו (פסחים נה.).

מוסף תוספות

א. וכי פליג ר' דוסא בשלת הלל דשרו הולכת סולם של שובך. תר"פ. א"כ ר' דוסא דאסר בהולכה כב"ש דמתניתין ביאר ליה דאסרו בהולכה וקא שרו בהטיה. שיטה, ועי' מכמת מנות. ב. בהולכה דסולם דלכו"ע אסור ואפילו בסולם של שובך אלא בהטיה פליגי דב"ש אסרי וב"ה מתירין כיון שהוא של שובך אבל של עליה אסרו אפילו בהטיה. שיטה, ועי' רש"ש. ג. בסולמות שלנו שאדם רגיל לעשות לטלטלן בכל עת, ואין רגילות להטיה בהם גגות הילכך מותר. רשב"ש. ד. שאנו רגילין לעשות לעלייה שאין דרך לטלטלם, והם היו רגילין להטיה בהם גגות, אי נמי הכא בסולמות גדולות מאוד שאין רגילות לעולם אלא להטיה בהם גגות. רשב"ש. ה. משום דאנו מחליפין ההיא דהשומט, ואם כן בית הלל מתירים לשחוטי בלא הכנה, והלכה כמותן. תר"פ.

רבינו חננאל

ומתני' דמפרש דבמוליכין פליגי ב"ש וב"ה, דלא כר' שמעון בן אלעזר, דתני דבמוליכין את הסולם משובך לשובך לא פליגי אלא דברי הכל שרי. כי פליגי להחזיר הסולם ממקום שלקחו ממנו, שב"ש אוסרין וב"ה מתירין. בד"א שחולקין בסולם של שובך, אפילו ב"ה שמתירין משום דשובכו מוכיח עליו, אבל בסולם של עלייה דברי הכל אסור. רבי דוסא אומר מטהו מחלון לחלון. דקו בני ר' חייא מדקתני ר' יהודה אומר בסולם של עלייה לא פליגי אלא דברי הכל אסור, מכלל דרבי שמעון בן אלעזר סבר דאפילו בסולם של עלייה חולקין להוליכו לשובך, וב"ה מתירין, והורו להוליך סולם של עלייה לשובך כב"ה אליבא דר' שמעון בן אלעזר דהוא ת"ק דר' יהודה. ואמר להו ר' חייא אביהן צאו ואסרו מה שהתרתם שטעיתם ולא דקדקתם יפה. כי ר' יהודה שדיקדקתם שחולק על ר' שמעון בן אלעזר, בסולם של עלייה אינו חולק עליו, אלא אדרבה איכא למידק הכי, מדלא קתני מוליכין את הסולם לשובך סתם, דאיכא למימר מכל מקום בין מן השובך ובין מן העלייה, מן הכל בית הלל מתירין, אלא קתני במה דברים אמורים דמוליכין את הסולם משובך לשובך, בסולם של שובך, אבל בסולם של עלייה דברי הכל אסור, שמעינן מינה דר' יהודה מפרש דברי ר' שמעון בן אלעזר. איכא דאמרי לא הורו אלא להטות סולם של עלייה מחלון לחלון, דקדקו ואמרו מאי דאסר ת"ק והיא הולכת (מסולם) [הסולם] ואפילו הטיית סולם של עלייה. וא"ר דוסא אע"פ שאין מוליכין מותר להטות, והורו כר' דוסא. ואמר להם אביהם טעיתם, לא כי ר' דוסא אינו חולק על ר' יהודה בסולם של עלייה כלל, אלא בסולם של שובך שמתיר ר' יהודה להוליכו, אוסר ר' דוסא בהולכה ואינו מתיר אלא בהיטר. מדקתני מחלון לחלון, ש"מ לא שרי ר' דוסא אלא היטוי מחלון לחלון באותו שובך, אבל משובך לשובך להוליכו לא, וכ"ש של עלייה. דייקינן ממתני' דקתני ב"ש אומרים אין מוליכין וב"ה אומרים מוליכין, אלמא בשמחת יו"ט ב"ש לחומרא וב"ה לקולא. ורמינהי [השוחט] חיה ועוף ב"ש אומרים (לא) יחפור בדקר ויכסה, וב"ה אוסרין. ופריק ר' יוחנן מוחלפת השיטה, כלומר הפוך דברי ב"ש לב"ה ודברי ב"ה לב"ש. ודחינן ודלמא שאני התם דאיכא דקר נעוץ וכו'. על זה הדרך השמועה כלה ופשוטה היא.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

אבל היכא דליכא דקר נעוץ לא. והא נמי להא דמיא דלמא ממלוך ואפתכתא דטלטלה בכדי דכיון דממלוך בטלה לה הזמנה למפרע: **אלא כיון דמוקלה הוא.** כיון דאיתו אסור אלא משום מוקצה בהזמנה בעלמא קגי: **אם העלי.** דף עב וכבד וכופתין בו חטים לטרגיס וטיסני ד) והוי מלאכתו לאיסור. וקא סברי ב"ש אסור לטלטלו ואפי' לצורך גופו שצריך לגוף הכלי למלאכה המותרת היום: **פורס לי עליו.** ואף על פי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך גופו: **אין נוחפין אם העור.** שהופשט ביום טוב: **לפני הדורסן.** לא יטמנו במקום דריסת הרגלים שזהו צורך עבור שמתעבד ע"י הדריסה: **וב"ה מתירין.** קס"ד משום שמתא יום טוב דאי לא שרית ליה לא שמיט: **למוגא עליה.** כן היתה ישיבתם שוטמין בגדים על גבי הקרקע ונסמכין ויושבין על ברכיהן כפופין כדאמרינן בספסים (דף קח.) הוה זגינן אברכי דהדדי ומנגאת שטיחתו צורך י"ט: **מריסין.** דלמות החלוות של חנויות שסוגרין בהן החלוות בלילה ומסלקין אותם ביום ונותנין אותן לפניהם ושוטחין עליהן תבלין למכור לרגים וכי"ט מותר ליקח מחנוני המכיר אותו ובלבד שלא יזכיר סכום מקח: **אף להחזיר.** ולסגור בהן וחזרה ודאי שלא לצורך היא ואפילו לאמרינן אין בנין בכלים טרחא דלאו לורך מיהא הוה וקא שרינן ליה משום תחלתן כדלקמן ה). אלמא משום שמתא י"ט מקילינן וקשיא ב"ה דכסוי: **הכא ליכא דקר נעוץ.** כלומר ליכא טעמא להתירא דקא סברי יש בנין בכלים: **מתני' עומד ואומר.** מבעוד יום: **גמ' בבריכה ראשונה.** דרך מגדלי יוגים להניח בריכה ראשונה של כל שנה להיות צוות לתמה: **גזרינן.** כי שקיל להו למחר אתי לאמלוכי וחייס עליהו והוי ליה טלטול שלא לצורך ומשנענע ומשמש בהן מבעוד יום לשחיטה ולא חס עליהו מו לא חייסינן דחייס: **בריכה.** קודי"ל בלע"ז שהיוגים יולדים בריכה בכל חדש וחדש והן שני גוזלות זכר ונקבה ומפסיקין בתקופת טבת וחחרים ויולדים בניסן: **ליח להו בריכה.** וכי שקיל למחר דלמא לא הני אזמין והוא לא הזמין את כולם אלא כדי לרבו: **ולו פתחים הרבה.** כולם פתוחים או כולם סגורים: **כולם טמאים.** כל כלים המונחים בחלל הפתחים תחת עודי התקרה של פתח טמאים ואע"פ שאינו תחת הגג המאהיל על המת א) שגזרו חכמים טומאה על מקום שהוא דרך יציאת הטומאה שסופו לצאת דרך שם וכאן אין אלו יודעים באיזה יוציאו הלכך כולם טמאים: **נפתח אחד מהם.** לאחר מיתת המת: **הוא טמא.** בין כלים דמעיקרא בין כלים לבסוף המונחין לו מבחוץ: **וכולם טהורים.** לדברי הכל מוקמינן להו דמודו הכל מכאן ולהבא בכלים המונחים לתוכן אחרי כן מבחוץ דודאי בההוא דנפתח מפיק ליה: **ארבעה על ארבעה.** בכך שערוהו ארבעה להוצאת מתים: **מלא על כל הפתחים.** מלטמא כאילו נפתח: **אף משימות המת.** וקס"ד דבבריכה פליגי ובכלים שהיו בהם בין מיתה למחשבה ב"ש סברי לא אמרי הוברר דמעיקרא דעתיה להכי הואי ולא ירדה הטומאה לשאר הפתחים וב"ה סברי הוברר. ולמאי דס"ד השתא סבירא לן דבנפתח אחד מהם נמי הוו פליגי בכלים דמעיקרא וטהורין דקא תני לעיל לדברי הכל בכלים דמכאן ולהבא: **הא אחמר עלה בו'.** ואפי' ב"ה לית להו הוברר ואין מטהרין אלא כלים לבסוף דלאחר מחשבה אבל הראשונים טמאים וב"ש מטמאין אף האחרונים דקא סברי משילדה תורת טומאה לפתחים לפני מחשבה במיתת המת שוב אינו עולה מהם אלא על ידי מעשה כגון נפתח ובנפתח אחד מהם לא פליגי מידי: **רבא אמר נעולים למפרע.** נמי מטהרין ב"ה דלית להו בריכה. והכא בתמניתן הייגו טעמא דצריך לבדר ולומר אלו אתי טוהל דלמא למאר מטלטל ובודק הסמיגים ושביק הא ושקיל אידך ומצא מטלטל מה שלא הזמין שהרי לא היה דעתו אלא בכדי ארכו הלכך אומר זה וזה אתי טוהל ולמאר על כרחיה הני הוא דשקיל: **והא אחמרה נעומד.** מרחוק ואין מנענע סגיא אלמא לא בדק מאתמול הכחושים והסמיגים ואכתי איכא למיחש: **ה"מ מערב י"ט.** כלומר היכא דידע מערב י"ט דהני הוא דלזמינין דהו בין שהן כחושין בין שהן סמיגים לא שקיל אחריני שהרי יודע שמוקצין הם שלא זמנן: אבל

ב"ש אומרים והוא שחשב עליו וכו' וב"ה אומרים אף משימות המת. וקא סלקא דעתך דמיירי בכלים דלמפרע א) וה"ה דפליגי כשנפתח אחד מהם ובכלים דלמפרע דצ"ל דנקטי משום רבותא דב"ה דאפי' במתשבה דעלמא פליגי דמועיל להגיל כל הפתחים אחרים אבל תימה לב"ה דאית להו בריכה היכי משכחת כשמת בבית ולו פתחים הרבה דכולן טומאים הא איכא למימר לבסוף כשמוליאין בההוא פתח הוברר הדבר מתחלה דסופו לצאת דרך שם וי"ל כגון שעשאו פתח חדש והוציאו המת דלא שייך בריכה ב) ג"ל מיירי דנשאר המת במקומו ג) איכא

אבל היכא דליכא דקר נעוץ לא אי נמי עד כאן לא קאמרי ב"ה הכא אלא כיון דמוקצה הוא בעומד ואומר זה וזה אני נוטל סגי אבל התם לא אלא אי קשיא הא קשיא ד) ב"ש אומרים אין נוטלין את העלי לקצב עליו בשר וב"ה מתירין אלמא גבי שמחת יו"ט ב"ש לחומרא וב"ה לקולא ורמינהי השוחט חיה ועוף ב"ש וכו' אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה ממאי דלמא לא היא עד כאן לא קאמרי ב"ש התם אלא היכא דאיכא דקר נעוץ אבל היכא דליכא דקר נעוץ לא אי נמי עד כאן לא קאמרי ב"ה הכא אלא דאיכא תורת כלי עליו אבל התם לא אלא אי קשיא הא קשיא ה) ב"ש אומרים אין נותנין את העור לפני הדורסן ולא יגביהנו אלא אם כן יש עליו כזית בשר וב"ה מתירין אלמא גבי שמחת יום טוב ב"ש לחומרא וב"ה לקולא ורמינהי השוחט חיה ועוף ביום טוב וכו' אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה ממאי דלמא לא היא עד כאן לא קאמרי ב"ש התם אלא היכא דאיכא דקר נעוץ אבל היכא דליכא דקר נעוץ לא אי נמי עד כאן לא קאמרי ב"ה הכא אלא ו) דחזי למזגא עלויה אבל התם לא אלא אי קשיא הא קשיא ב"ש אומרים ז) אין מסלקין את התרסין ביום טוב וכו' ב"ה מתירין אף להחזיר אלמא גבי שמחת יו"ט ב"ש לחומרא וב"ה לקולא ורמינהי השוחט חיה ועוף ביו"ט וכו' בשלמא ב"ש אבית שמאי לא קשיא התם דאיכא דקר נעוץ הכא ליכא דקר נעוץ אלא ב"ה אבית הלל קשיא אמר רבי יוחנן מוחלפת השיטה ח) (אי נמי) עד כאן לא קאמרי בית הלל הכא אלא משום ט) דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים אבל התם לא: **מתני' ב"ש אומרים** ז) לא יטול אא"כ נענע מבעוד יום וב"ה אומרים ח) א עומד ואומר זה וזה אני נוטל: **גמ' אמר** רב חנן בר אמי מחלוקת בבריכה ראשונה דב"ש סברי גזרינן דלמא אתי לאמלוכי וב"ה סברי לא גזרינן אבל בבריכה שניה דברי הכל בעומד ואומר זה וזה אני נוטל סגיא וב"ה למה ליה למימר זה וזה אני נוטל לימא מכאן אני נוטל למחר וכי תימא ב"ה לית להו ברירה כולן טמאים, נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן טהורין, חישב להוציאו באחד מהן או בחלון שיש בו ארבעה על ארבעה מצלת על כל הפתחים כולן ב"ש אומרים והוא שחשב להוציאו עד שלא ימות המת ובית הלל אומרים ג אף משימות המת הא אתמר עלה אמר רבה לטהר את הפתחים מכאן ולהבא וכן אמר רבי י אושעיא לטהר את הפתחים מכאן ולהבא מכאן ולהבא אין למפרע לא רבא אמר לעולם למפרע והכא היינו טעמא דלמא ממלטל ושביק מטלטל ושביק וקא מטלטל מידי דלא חזי ליה והא אמרת בעומד ואומר זה וזה אני נוטל סגיא ד) הני מילי מערב יו"ט אבל

חמת. וקא סלקא דעתך דמיירי בכלים דלמפרע א) וה"ה דפליגי כשנפתח אחד מהם ובכלים דלמפרע דצ"ל דנקטי משום רבותא דב"ה דאפי' במתשבה דעלמא פליגי דמועיל להגיל כל הפתחים אחרים אבל תימה לב"ה דאית להו בריכה היכי משכחת כשמת בבית ולו פתחים הרבה דכולן טומאים הא איכא למימר לבסוף כשמוליאין בההוא פתח הוברר הדבר מתחלה דסופו לצאת דרך שם וי"ל כגון שעשאו פתח חדש והוציאו המת דלא שייך בריכה ב) ג"ל מיירי דנשאר המת במקומו ג) איכא

אין נוטלין את העלי. עלי מלאכתו לאיסור לכתוב ממכתבת משום הכי אסרי ליה בית שמאי (לקמן יא.). **דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים.** אין איסור בנין וסתירה בכלים אלא בבתים דמחייב בבנין כל דהוא, והעושה כלי או גומרו ביו"ט או בשבת, משום מכה בפטיש הוא דמחייב, שהוא חיוב כל גמר מלאכה, או אם הוא דבר שהוא מתליקו חייב משום ממחק, ואם צריך קלוש חייב משום ממחק, וכן חורב או מסך או חופר, אבל בנין וסתירה לא שייך בהו לאחיובי בסקוץ וחוכה, דהא דתנן (שבת קג:) הבונה כל שהוא בבתים תנן (לקמן יא: וכעי"ז לקמן כב.). **לא יטול.** מן הגחלות, **אלא אם כן נענע מבעוד יום.** ולא מני בהכנה בדבור בעלמא, דדמיפרש לקמן טעמא דלמא למחר מי שקיל להו חייס עליהו וממלוך (לעי"ל ט:). **כולן טמאים.** כל הכלים הנתונין בעובי האסקופה טמאין, ואע"פ שאינם בתוכו המת, מפני שאין אנו יודעין באיזו פתח יוציאנו ופתח שעתיד לצאת בו מיומא מיד, וטעמא ליכא אלא הלכה טומאה הכי גמירי לה, ואפילו תלויות של טפח על טפח טמאין, דכיון דכולן קמונין לא מוכחא מלתא כהי מפיק ליה (עירובין סח.). **נפתח אחד מהן.** ולאי בההוא מפיק ליה (שם). **שיש בו ארבעה על ארבעה.** פחות מד' על ד' אינו חשוב להגיל על הפאר (שם). **עד שלא ימות המת.** דלא נחתא להו טומאה אאפר פתחים, אבל משימות המת כבר נטמאו הכלים ולא אמרינן הוברר הדבר דמעיקרא נמי דעתיה לאפוקי בהאי פיתחא, אלא נחתא להו טומאה, ואפילו כלים הבאין שם לאחר מתשבה טמאים, דכיון דנחתא להו טומאה מו לא שקלא מייהיה במתשבה עד דעביד להו מעשה ממש דפתח ליה להאי ומהני לטהר את האחרים מכאן ולהבא דקתני לעיל נפתח אחד מהן כו' (שם). **אף משימות המת.** דאמרינן דע ברירה דמתחמנו דעתיה בהאי פיתחא ולא נחתא טומאה לאחרינא ואפילו כלים דקודם מתשבה טהורין (שם). **לטהר את הפתים מכאן ולהבא.** הא דאמרי ב"ה אף משימות המת מצד מועלת לטהר כלים הבאים בפתחים ממתשבה ואילך הוא דקאמרי, אבל כלים דמעיקרא לא, דאין ברירה לומר הוברר דקודם שימות נמי דעתיה להאי פתחא (לקמן לז:).

סט א מיי' פ"ג מהל' יו"ט הלכה ה טוש"ע א"ח סי' תקי סעיף י:
ע ב ג מיי' פ"ז מהל' טומאת מת הלכה ב סמג עשין רלח:
עא ד מיי' פ"ג מהל' יו"ט הלכ' ה טוש"ע א"ח סי' תקי סעיף י:

רבינו חננאל

פיסקא בית שמאי אומרים לא יטול אלא א"כ נענע מבע"י כו'. אוקמה רב חנן בבריכה ראשונה. פירוש באפרוחין חדשין שלא הולידו בזה השובך אלא בריכה אחת, והן הן שבשובך, ואין שם אפרוחין זולתם. ב"ש סברי אם לא יכנס בשובכו מעיר"ט ויעמד עליו, חיישינן שמא כשיבא ביו"ט ליטול האפרוחין, יראה השובך שאין בו יונים הרבה ויתירא ליטול מהם, שמא כיון שלא ימצאו במי יצטוותו, יברחו הנשארים, ואם לא יענענו, מקרי ואמר זה וזה אני נוטל, ומתנחם ולא יטול, ונמצא בטל בשמחת יו"ט. אלא אם יבא ויראה וינענע ויעשה מעשה, (ודחי) [ודאי] ביו"ט אינו מתנחם. וב"ה כולי האי לא חיישינן, אלא באומר זה וזה אני נוטל ט) [סגי. ואקשינן למה לי למימר זה וזה אני נוטל], אע"פ שלא עיין האפרוחים, אלא [י]אמר מעיר"ט מזה השובך אני נוטל מחר, אותם שיטול ביו"ט נתבבר הדבר כי הן שהוכיר מעיר"ט. **וכי תימא ב"ה לית להו בריר**ה, והתנן באהלות פ"ז המת בבית ולו פתחין הרבה כולן טמאין, נפתח אחד מהן הוא טמא וכולן טהורין, חישב להוציאו באחד מהן כו', עד ובית הלל אומרים אף משימות המת. פירוש, אילו הפתחים יש מהן שלהן ז) [אהל], כגון זיזין מבחוץ, והמת בבית, ומאהילין הזיזין שהן מחוץ הפתח על בני אדם או על כלים כולן טמאין, שאין לך פתח [שאינו עשוי] לבוא ולצאת, וקי"ל שכל פתח העומד להפתח כפתוח דמי, ואינו חוצץ בפני הטומאה אלא דבר הסותם לגמרי. ותנן בפרק כיצד צולין מן האגף ולפנים כלפנים מן האגף ולחוץ כלחוץ. ואסיקנא אגף עצמו בשערי עזרה כלפנים, בשערי ירושלים כלחוץ, מפני שמצורעין מגינין תחתיהן בחמה ובגשמים. ואם נפתח אחד מהם, נשארה סתימה הפתחים האחרים סתימה לגמרי וחוצצת, וכל מי שתחת הזיזין שלהם טהור הוא. ולא תימא דלא מטהרי שאר פתחין עד דפתח אחד מהן, אלא אפילו לא פתח אלא חישב לפותחו בלבד, טהרו שאר הפתחין. מיהו בית שמאי אומרים צריך לחשב קודם שימות המת, ובית הלל אומרים אף משימות המת אם יחשוב דיו. דייקינן מינה כיון דאמרי ב"ה אף משימות המת דיו, כלומר משעה שמת המת בבית, כל מה שהיה תחת הזיזין ותחת האגף שעל כל הפתחין בין אדם ובין כלים טהורין, דכיון דחישב עכשיו לפתוח הפתח פלוני הוא טמא וכולן טהורין, ונתברר אחר שהסכים עכשיו לפותחו כאלו הוי פתוח מקודם לכן, והנה יש לב"ה ברירה. ופרקינן לעולם לית להו ברירה, ומשנתנו זו האיתמר עלה אמר רבה לטהר את כל הבא תחת האגף ותחת הזיז שעל הפתחין מאחרי שחישב, אבל מה שהיה למפרע לא, אלא כל מה שהיה מקודם תחת האגף ותחת כל הפתחין טמאין. ואע"ג דלענין שבת שנינו איסקופה משמשת ב' רשויות, בזמן שהפתח כלפנים נעול כלחוץ. הכא לענין טומאה לא, אלא כיון שעומד ליפתח כפתוח דמי. ר' **אבא** אמר למפרע ואית ליה ברירה, והכא היינו טעמא דב"ה שצריך לומר זה וזה, שאם תאמר לו במיכן אני נוטל למחר סגיא, יאמר בדעתו כל השובך היכנתי לי ומותר לי

ד) לקמן יא. [שבת קכג.], ג) ג"ז שם, ה) [לקמן יא.], ד) ג"ז שם, ה) כ"ה דילמא לא היא, ו) [לקמן יא.: כב. שבת קכג: עירובין לה.], ז) [לעיל ט:], ח) [מולין קמב.], ט) עירובין סח.. לקמן לז: ע"ש אחלות פ"ז מ"ג, י) [לקמן לז: ע"ש ע' תוס' עירובין סח. ד"ה אמר], כ) [עי' מו"ק יג:], ל) [לקמן יא:].

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ב"ש וכו' ל"ג מיירי דנשאר ב"ב ס"ל דנשרף:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה טולס טומאס וכו' אגמו חמנים טומאה וכו'. נ"ב עיין לקמן דף ל"מ ע"ל רש"ד ד"ה בלאוריתא וכו' פי' דהוא הלכה למשה מסיני ועיין שיטה מקובצת כאן הגיגים בזה. ועיין מ"ש בספר דרך אמה בגב יש ודו"ק. וע"ע בתוי"ט ע"ז לאהלות מ"ב בזה וכפ"ש כאן:

לעזי רש"י

קובי"ד [קובידי"א]. להקה.

מוסף תוספות

א. שבין מיתה למחשבה אם טהורים למפרע או לא. שיטה. ב. שיש כאן מעשה דמהני לטהרם משעת פתיחה. שיטה. ג. שאם נאכל המת ולא יצא מעולם לחוץ, כגון שאכלוהו כלבים שם, כל הפתחים טמאים והכלים שעמדו שם הן טמאים, ולא תועיל להן פתיחת אחד מהם לטהרם, דאימתי מועלת הפתיחה בזמן שנפתח בעוד שהמת שם דאמרי' מיכן עתיד להוציאו, אבל כיון שאין המת שם לא תועיל להן פתיחתו לטהרם. תוס' ר"י.

מוסף רש"י

אין נוטלין את העלי. עלי מלאכתו לאיסור לכתוב בשבת משום הכי אסרי ליה בית שמאי (לקמן יא.). **דאין בנין בכלים ואין סתירה בכלים.** אין איסור בנין וסתירה בכלים אלא בבתים דמחייב בבנין כל דהוא, והעושה כלי או גומרו ביו"ט או בשבת, משום מכה בפטיש הוא דמחייב, שהוא חיוב כל גמר מלאכה, או אם הוא דבר שהוא מתליקו חייב משום ממחק, ואם צריך קלוש חייב משום ממחק, וכן חורב או מסך או חופר, אבל בנין וסתירה לא שייך בהו לאחיובי בסקוץ וחוכה, דהא

ט) כל"ל וכן הגיהו בד"ר. ב) תוי כל"ל.

איבא חד דמערב בהו. וא"ת ולבטיל ברובא וי"ל דבעלי חיים לא בטלי דמשיבי אי נמי ס"ל דבר שיש לו מתירין לאחר יו"ט וכל דבר שיש לו מתירין אפי' באלף לא בטיל[א]: **חד מנייהו אזל לעלמא.** וא"ת וכי תלינן לקולא בדבר שיש לו מתירין[ב] וש"ל דומיל דהואיל ונשארו שניים במקומם ולאי בכה"ג תלינן לקולא[ג]: **חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה.** פ"ה בורר מנה היפה שבשניהם ויאמר אם זה של מעשר מוטב ואם האחר של מעשר הרי זה מחולל על זה ותימה דמפרש בפרק הזהב (ב"מ דף מה.) דאין מחללין כסף על כסף ולא מעות על מעות לכך נראה דמחלל בתחלה המנה של מעשר על פרוטות של נחשת ואח"כ מחללו על מנה היפה שבשניהם: [ד] **הכל** חולין. שאי אומר הוא לקח מעות של מעשר שני והני אחריני היינו ותימה דהא לא אמרי' שאי אומר להקל אלא כשהוא מדרבנן כדאיתא בפסחים (דף י.) דקאמר שאי תרומה דרבנן לפיכך אני תולה להקל ומר שאי אומר וכו' וי"ל דכיון שאין אדם מניח חולין אלא מעשר תלינן שפיר לקולא[ד] ואמרי' ודאי לקח אלו משם ושכח ואחר כך הניח אלו שם[ה]:

פשיטא

אבל ביום טוב אסור דזימנין דמשתכחי שמנים כחושים וכחושים שמנים וקמטלטל מידי דלא חזי ליה אי נמי זימנין דמשתכחי כלהו כחושים ושביק להו ואתי לאמנועי משמחת יום טוב: **מתני'** זמן שחורים ומצא לבנים לבנים ומצא שחורים שנים ומצא שלשה אסורים שלשה ומצא שנים מותרים בתוך הקן ומצא לפני הקן אסורין ואם אין שם אלא הם הרי אלו מותרים: **גמ'** פשיטא אמר רבה הכא במאי עסקינן [א]כגון שזמן שחורים ולבנים והשכים ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים מהו דתימא הני אינהו נינהו ואתהפוכי אתהפוך קמ"ל הנך אזדו לעלמא והני אחריני נינהו לימא מסייע ליה לר' חנינא דאמר ר' חנינא [ב]רוב וקרוב הלך אחר הרוב כדאמר אביי [ג]בדף הכא נמי בדף: [ג]שנים ומצא שלשה אסורין: מה נפשך אי אחריני נינהו הא אחריני נינהו ואי לא אחריני נינהו הא איכא חד דמערב בהו: [ד]שלשה ומצא שנים מותרין: מ"ט הני אינהו נינהו וחד מנייהו אזל לעלמא לימא מתני' רבי היא ולא רבנן [ה]דתניא הניח מנה ומצא מאתים חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה דברי רבי וחכ"א [ו]הכל חולין הניח מאתים ומצא מנה מנה מונח ומנה מוטל דברי רבי וחכ"א [ז]הכל חולין אפילו תימא רבנן הא אתמר עלה ר' יוחנן ור"א דאמרי תרוייהו שאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות ולמה לי לשנויי עלה שאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות והא אתמר עלה דההיא דרבי יוחנן ור' אלעזר חד אמר בשני כיסין מחלוקת אבל בכים אחד דברי הכל חולין וחד אמר בכים אחד מחלוקת אבל בשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל בשלמא למ"ד בשני כיסין מחלוקת היינו דאיצטריך לשנויי הכא שאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות אלא למ"ד בכים אחד מחלוקת אבל בשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל השתא למה לי לשנויי עלה הא אמרת בשני כיסין לא פליגי אמר רב אשי הכא בגוזלות מקושרים [ח]וכיסים מקושרים עסקינן גוזלות מנתחי אהדדי כיסין לא מנתחי אהדדי ורבי אמר לך כיסין נמי זמנין דמתעבל

דמתעבל

אבל בי"ט. כשבא לברכן בי"ט כלומר שלא ברר דבריו מבעוד יום וסומך על בדיקת מחר שיבדוק את כולן: **דזימנין דמשתכחי שמנים כחושין וכחושין שמנים.** תותם הגראים שמנים למראה עיניו ומצאים כחושין במשמושן והכחושים ומצאים שמנים: **מידי דלא חזי ליה.** כל אותן שטלטל יותר על צרכו מוקצים היו: **אי נמי** גרסינן: **אי זימנין דמשתכחי להו כחושין.** וקא ממנע משמחת י"ט וכל זה על ידי שלא ברר אתמול דבריו לפיכך סמך על שקר לומר אי אפשר שלא יהו שנים או שלשה טובים ומחר ומצאו כולם רעים אבל כשאתה מזקיקו לברר שוב אינו סומך אלא על אלו בין היו שמנים או כחושין ולדעת כן זמנן וכא ונוטלן ולא ממנע: **מתני' זמן שחורים.** ולא היה אם עוד ולמחר מצא הכל לבנים ולאי המזומנים הלכו להם ואלו אחרים לאתו להו מעלמא לשובך. וכן שנים ומצא שלשה ואינו מכיר את המוכיים כולם אסורים: **שלשה ומצא שנים מותרים.** האחד הלך והשנים נשארו ולא אמרינן הואיל והאחד הלך כן הלכו כולם ואלו אחרים הם: **זמן בתוך הקן ומצא לפני הקן.** ובתוך הקן לא מצא כלום הרי אלו אסורים ובגמרא[ט] מפרש לה: **גמ' לגון שזמן שחורים ולבנים.** בשני קנין וכל הקנין מובדלין במחילות ועליות כדרך כל שובכין עשויין עליות הרבה וכל עליה יש בה מחילות הרבה: **והשכים ומצא כו'.** והכי קאמר זמן שחורים בקן זה ומצא בו לבנים ולבנים זמן בשני ומצא בו שחורים: דרבי חנינא בבבא בתרא בלא יחפור: **רוב וקרוב.** אם בא מעשה לפנינו ויש לתלותו בדבר הקרוב לו להתיר או לאסור ויש לתלותו אחר הרוב לענין אחר חלוף הקרוב הלך אחר הרוב. ומתני' נמי הכי אמר דהא איכא למתליהו להך שחורים באותם שהיו אתמול בקן שבגדלו וכן הלבנים ולומר נהפכו ולא תלינן אלא אמרינן מעלמא אתו ומרובא פירשו: **דלאמר אביי.**

לקמן: **בדף.** שיש דף לפני השובך בולט ויולא ממנו ושם באין ויושבין יונים דמעלמא תדיר שילאים ליכנס לקן מפני שאותן שבקן מגרשים את כל הבא אליהן וכשיולאין משובך אלו נכנסין הלכך חיישינן שמא מן הדף באו לקנין הלכך אסורים דהוו להו כלהו קרובים שבדף ושבקן הלכך זיל בתר רובא: **מה נפשך כו'.** פירושא דמתני' היא כלומר להכי אסורים דמה נפשך להתירם: [ט] **[נימא מתני' רבי היא.** הא מתני' סתמא היא והלכה כסתם משנה ואמן קי"ל [ט] (כתובות דף כא.) הלכה כרבי מחבירו ולא מחבירו]: **הניח מנה.** ממעות מעשר שני בתיבה: **חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה.** האחד חולין ואינו יודע איזהו ועוטל איזהו היפה שבהן ואומר אם [י] (היא זו) של מעשר הרי יפה ואם חולין היא תהא חברתה מחוללת עליה: **הכל חולין.** הואיל ולא מצא כמו שהניח חולין להקל ולומר נטל את הראשון והניחו במקום אחר והניח שוב את אלו ושכח שאין אדם מניח מעות חולין ומעות מעשר ביחד: **מנה מונח.** ונשאר הך מנה ממעשר: **הכל חולין.** הואיל ולא העלה לירושלים לא הפרידן זה מזה ושניהם נטלן והניחם במקום אחר וזה חולין הוא שהניח הלוס אחרי כן ושכח: **שאני גוזלות.** להכי איכא למימר האחד הלך וחבריו נשארו: **הואיל ועשויין.** רגילים הן להיות מדלין אחד אחד ויולאין ונכנסין אבל מנה לא הלך מאליו אע"כ נטלו וכשנטל נטל שניהם: **ומה לי לשנויי עלה.** רבי יוחנן ורבי אלעזר מה דוחקין לתלות טעם משנתנו במדלים הא לדידהו מתוקמת שפיר כרבנן בגלאו האי טעמא דהא איהו אפליגו בההיא דמעשר חד אמר מחלוקת במונחין שני המנין בכיס אחד בההוא הוא דקאמרי רבנן דכשנטל כל הכיס נטל אבל בשני כיסים מודו דהאחד נטל והניח השני וחד אמר מחלוקת בב' כיסין בההוא הוא דקאמר רבי מנה מונח ומנה מוטל: **האי מאי** לא גרסינן: **בשלמא למ"ד כו'.** המקשה סיומי מסיים למילתיה ומפרש קושייתו בשלמא מאן דמוקי פלוגתייהו בב' כיסין דהיינו כדומיא דמתני' דהוו שני גוזלות צריך לשנויי דתקום מתני' כרבנן מהאי טעמא הואיל ועשויין לדדות אלא למ"ד בשני כיסין מודו רבנן שתא למה לי לשנויי משום דעשויין לדדות הא בשני כיסים נמי הכי קאמרינן: **השתא ומה כו'** לא גרסינן אלא ה"ג **אלא למ"ד בכים אחד מחלוקת אבל בשני כיסים דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל השתא ומה לי לשנויי עלה האמר בשני כיסים לא פליגי.** וחד מהני רבנן או רבי יוחנן או רבי אלעזר אוקמה הכי ועיל אמאי שנו תרוייהו הואיל ועשויין לדדות: **אמר רב אשי הכא בגוזלות כו'.** מ"ד בכים אחד מחלוקת בשני כיסין כעין כים אחד קאמר דהיינו שני כיסין מקושרין ודקאמר אבל בשני כיסין דברי הכל מנה מונח ומנה מוטל בשאין מקושרין ומתני' אפי' בגוזלות מקושרין משמע דהנמוקרין מותרין ולא אמרי' אותן שזמן נטלו כולם ואלו אחרים הלכך אי לא דשאני גוזלות הואיל ועשויין לדדות לא הוה מתוקמא כרבנן דהא בכיסים מקושרין אמרי רבנן הכל חולין. והשתא אגב האי שנויא מתוקמא שפיר כרבנן דגוזלות דמדדין מנתחי אהדדי ואיכא למתלי לקולא דחד מנייהו הוא דאזל ליה אבל כיסים לא מנתחי ואדם בא ונטלן וכיון דמקושרים הם שניהם נטל:

דמתעבל

עב א מיי' פ"ג מהל' יו"ט הלכה ו טוש"ע א"ח סי' תצ סעיף יב:
עג ב מיי' פט"ו מהל' גזילה וא' יח [וש"ט מהלכות רוצח הלכה ז] טוש"ע חו"מ סי' רס סעיף ח:
עד ג מיי' פ"ג מהל' יו"ט הלכה ו טוש"ע א"ח סי' תצ סעיף יב:
עה ד מיי' שם טוש"ע שם סעיף יג:
ה ו [מיי' פ"ו מהלכות מעשר שני הלכה ג]:

רבינו חננאל

ליטול איזה שאבדור, וחיישינן דילמא מטלטל ושביק כדי לבחור לו השמנים. אי נמי משתכחי כולהו כחושים כו'. [**מתני'**] זימן שחורים ומצא **לבנים כו'.** אוקמא רבא כגון שזימן שחורים בצד מזרחי ולבנים בצד מערבי, ובא ביו"ט ומצא לבנים במזרח ושחורים במערב, וכגון דאיכא בדף ההוא אחרים הרבה שחורים ולבנים שלא זימן אותן, דחיישינן שמא מאותן שלא זימן מהן שהן רוב, והן (ערר) [ערד] בדף (אחר) [אחד] עמהן שהן קרובין, נמצאו האסורין מרובין וקרובין, לפיכך גם הן אסורים. **שלשה ומצא שנים הרי אלו מותרים.** ואוקימנא דסבר האי תנא חד מנייהו אזל לעלמא ואשתיירו תרי והן הן שזימן. ואמרינן מתני' רבי היא, דתניא הניח מאתים זוז ממעות מעשר שני ומצא מנה, מנה מונח ומנה נוטל, כלומר מי שנטל לא רצה ליטול הכל ונטל מנה והניח מנה, וזה המנה מעשר שני הן. וחכמים אומרים הכל חולין, כלומר מעות מעשר שני כולן ניטלין ואילו אחרים הן. ופריק רב אשי לעולם משנתנו אפילו לרבנן, והכא בג' גוזלין מקושרין (קמפלגי) זימן, וכן הניח ב' כיסין מקושרין, בכל כיס מנה, גוזלין עבידי דמנתחי, ואפילו רבנן מודו דחד מנייהו ניתח ועריק, ואשתיירו הני תרי, והן הן, ולפיכך מותרים. אבל כיסין דלא מנתחי, ליכא למימר הכי, לפיכך מי שלקח הכל לקח, ואלו אחרים הן. ורבי אמר לך כיסין נמי זמנין דמתעבל קיטריהון ומיפרדי מהדדי ולקח אחד ונשאר אחד.

ו) ב"ג כג.; **ז)** [לקמן יח.], **ג)** פסחים י., [תוספתא מ"ש פ"ה], **ד)** [נטין נא.], **ה)** [דף יא.], **ו)** גי' רש"ל, **ז)** [עיתוסין מו: פסחים סז.], **ח)** [ל"ל זו היא], **ט)** וע' רש"ל ותוס' פסחים יט ד"ה מולין וכו' התליפו שיטתם,

מוסף רש"י

ואם אין שם אלא הם. אם אין סביבותיהם אתמול אלא הן, הרי אלו מותרים. דודאי אלו הן שהזמין בתוך הקן ובאו לפניה (לקמן יא.). **רוב וקרוב הלך אחר הרוב.** אם בא דבר לפנינו ויש בו להלך אחר הרוב והוא כך, ואם תלך בו אחר הקרוב אינו כך, הלך בו אחר הרוב (ב"ב כב.). **חולין ומעשר שני מעורבין זה בזה.** ומביא קנעים בשום מנה ואומר כל מקום שהן מעות מעשר שני הרי הן מחוללים על הקנעים הללו ומעלה הקנעים לירושלים (פסחים י.). **הכל חולין.** שהמנה נטל ואלו הוא אותו אחרי כן (שם). **אין נוטלים את העלי.** דף עב וכבר ובמשנה בו מעיים לעוגים ובוימי ובוי מעלכתו לאיסור, וקא סברי ב"ש אסור לטלטלו ואפילו לצורך גופו אפילו לגוף הכלי למלאכה המותרת היום (לעיל י.). **אין נותנין את הערוב.** שהושבת ביום טוב, לפני הדורסן. לא יטמנו במקום דריסת הרגלים שהוא לוקח עיבוד שמתעבד ע"י הדריסה (שם). ושרון. ב"ש וב"ה שנחלקו בטולין את העלי לקנה עליו בשר ביו"ט, **שאם קצב עליו בשר.** שעשה לצורך שמתת יו"ט, שאסור לטלטלו. הסאי דקשרו ב"ה משום שמתת יו"ט קשרו (שבת קכג.).

מוסף תוספות

א. דאסיק רב אשי לעיל אפי' בדרבנן לא בטיל ואזלינן נמי בספיקתו לחומרא, והיינו דאזלינן בכולהו ספקי דמתני' לחומרא. רשב"ם. **ב.** אפילו בספיקא אזלינן לחומרא כדאמרינן. שיטה. **ג.** דטפי יש לנו לומר דחד מינייהו אזל לעלמא מלומר כולהו אזלי והני אחרני נינהו. שיטה. **ד.** דבודאי נשתנו משום להו רבנן. רשב"ם. **ה.** [ו]אזלינן בהו בתר רובא דעלמא ורובא דחולין נינהו. רשב"ם.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות

דמתעכל קטרייהו. ניתר הקשר שלהם ומתפרק מאליו והכא ונטל שמא לא מקושרין מצאם וחבוף האחד והלך לו: ט) **לפני הקן.** דרך כל שובכין להיות מעט מן דף העליה בולט חוץ למחיצה של כל קן וקן **ושם היונים יוצאים לאויר ונוחים שם כרלוסם ולקן: הלך אחר הרוב.** כי הכא דלא אמרי' אלו אותן שזמן בתוך הקן שהוא קרוב לגפני הקן אלא אמרי' מעלמא אתו: **בדף.** דכלהו קרוב גינהו הלכך הלך אחר הרוב דאיכא תרתי: **רבא אמר.** הא לא אצטריך לאשמועינן אלא בשני קנין זו למעלה מזו ובשניהם גוזלות וזמנן את שבזו ולא זמן את שבזו ולמחר בא ולא מצא בתוך הקן שזמן אלא לפניו ובאותו שלא זמן לא מצא לא לפניו ולא לתוכו הלכך אסירי. ולא משום ששא דיוני דעלמא אלא מאחר שלא מצאן במקומן ועוד שבקן האחר המוקלה לא מצא כלום יש לחוש שמא אלו שמצא לפני הקן המוכן לא מתוכו יצאו אלא מתוך המוקלה: **ולא מיבעיא קאמר** לא גרסי' אלא ה"ג **ולא מיבעיא זמן בתחתונה ולא זמן בעליונה כו'.** כלומר ותנא דאצטריך לאשמועינן אסורים לאו בשזמן את של תחתונה ולמחר מצא בתחתונה לפניה ולא בתוכה ולא מצא בעליונה כלום אצטריך למימר דאסירי דחיישינן דלמא הני דאזמין אזדו להו והכי שמצא לפניה משל עליונה באו ואשתרבובי אשתרבוב למטה ומיתו הא לא אצטריך דאפי' זמן בעליונה בתוכה ולא זמן את של תחתונה ולמחר מצא בעליונה לפניה ולא בתוכה ולא לאו אורחייהו למסרך ומיסק בעודן קטנים אלא ממרינן סרוכי סרוך מן התחתונה המוקלה וסליקו לפני העליונה: מ) **ואם אין שם אלא הן.** אם אין סביבותיהם אתמול אלא הן: נ) **הרי אלו מותרים.** דודאי אלו הן שהזמין בתוך הקן ובאו לפניה: **מפורחים.** גדולים ופורחים למרחוק: **אחדויי אחדו.** מאותו קן ואתו לכאן כדמפרש ואזיל דעד חמשים אמה מדלה: **בקרן זוית.** שזוית הבית בולט להלאה מן השובך וקן זה שזמן בו עומד לגלדין דאי הוה אתי לכאן לא הוה מזי לקניה שהזוית של בית עומדת לפניו: **מתני' עני.** מלאכתו לאיסור לכתוש בכתשת משום הכי אסרי ליה בית שמאי: **גמ' שאסור לטלטלו.** דאתעביד ליה לורך י"ט: **בשברא גרמי.** המיוחדת לקצב עליה בשר: **מהו דתימא הוא הדין דאפילו שברא גרמי.** אסרי ב"ש דלמא בתר דטלטלה ממליך ולא תבר ואשתכח דטרח בכדי: **איכא דאמרי אמר אביי כו'.** כי אותביה פשיטא עלי תנן שני אביי הכי לא נצרכא הא דאמרינן אבל תברא גרמי דברי הכל מותר אלא לתברא גרמי חדתי אלא קצב עליה מעולם דאיכא למיחש דחייס עלה וממלך: **לא חייש לאמלוכי.** בתמיה ופריך לאביי: **אין מוליכין טבח וסכין וכו'.** אם היו רחוקים זה מזה דלמא [בתר] דטריח ממליך: **מדוך.** בוכנא שדוכין בו תבלין במדוכה: **נשבח הא קדרה.** מין תבשיל זה שיהא צריך תבלין כגון בשר ובצלים: **ואעבד קדרה אלא בעיא תבלין.** כגון כרוב ולפת: **מאי איכא למימר** גרסי': **קמ"ל** לא גרסינן: **שמולחין עליו.** ואע"פ שהמלח מועיל לעבוד: **לצלי.** דאין מולחין אותו יפה: **הא קא משמע לן דאפי' לצלי כעין קדרה אסור.** הא אבל לקדרה דקאמר אביי צלי כעין קדרה קאמר כגון אדם המולח צלי יפה קרוב למליחת בשר שצלורך קדרה דלא תימא כל צלי שרי: **אין מולחין אם החלבים.** ביום טוב כדי שלא יסריחו ואפי' נשחטה הבהמה בי"ט: **ומאי שנא מעור לפני הדורסן.** דשרו בית הלל משום דאי לא שרית ליה ממנע ולא שחיט

התם

ט) **פשיטא** דמותרין דאמר מר עוקבא כל המדדה וכו'. וקשה וכי מייתי דאיכא ממר עוקבא שהוא אמורא א וי"ל דע"כ אמו צריכין לומר כדמר עוקבא דאם לא כן לא מתוקמא מתניתין דלא יחפוד (ב"ב דף כג.): ב **אין נוטלין העלי.** ומימה הא צריך לגופה וכל כלי שצריך לגופו או למקומו אפילו מלאכתו לאסור נוטלין אותו ביום טוב וי"ל דבפרק כל הכלים (שבת דף קכג. ושם) מוקמינן ליה במוקלה שיש בו חסרון כיס דכ"ע מודו דאסור כגון סיכי זירי ומזורי דקפיד עלייהו ג וב"ה שמתירין היינו דוקא משום שמתא י"ט כדמפרש בגמרא: **ושוין שמולחין עליו בשר לצלי.** לאו משום דצריך מליחה לגלי כדמפ' בחולין (דף קיא.) אלא משום שנהגו למלחו כדי ליתן טעם

[וע"ד תוספות חולין יד. ד"ה ומפרש]:

מעריס

והנך סרוכי סריך וסליקו: ד) **ואם אין שם אלא הן הרי אלו מותרין:** היכי דמי אילימא במפורחין איכא למימר הנך אזלו לעלמא והני אחריני נינהו אלא ה) במדדין אי דאיכא קן בתוך חמשים אמה אדדויי אדדו ואי דליכא קן בתוך חמשים אמה פשיטא דמותרין דאמר מר עוקבא בר חמא ד) כל המדדה אין מדדה יותר מחמשים אמה ה) לעולם דאיכא קן בתוך חמשים אמה וכגון דקיימא ו) בקרן זוית מהו דתימא אדדויי אדדו קמ"ל כל היכא דמדדה והדר חזי לקניה מדדה ואי לא לא מדדה: **מתני'** ז) ב"ש אומרים אין נוטלים את העלי לקצב עליו בשר ח) וב"ה מתירין בית שמאי אומרים אין נותנין את העור לפני הדורסן ולא יגביהנו אלא אם כן יש עמו ט) כזית בשר י) **בית הלל מתירין: גמ'** תנא י) ח) **ושוין שאם קצב עליו בשר שאסור לטלטלו** אמר אביי מחלוקת בעלי אבל בתברא גרמי דברי הכל מותר פשיטא עלי תנן מהו דתימא הוא הדין דאפי' תברא גרמי נמי והאי דקתני עלי להודיעך כחן דב"ה דאפי' דבר שמלאכתו לאיסור נמי שרו קמ"ל איכא דאמרי אמר אביי לא נצרכא אלא אפילו תברא גרמי חדתי מהו דתימא ממלך ולא תבר עלה קמ"ל וב"ש לא חיישי לאמלוכי והתניא ז) **בית שמאי אומרים** ט) אין מוליכין ט) **טבח וסכין** אצל בהמה ולא בהמה אצל טבח וסכין ובית הלל אומרים ט) מוליכין זה אצל זה בית שמאי אומרים אין מוליכין תבלין ומדוך אצל מדוכה ולא מדוכה אצל תבלין ומדוך וב"ה אומרים מוליכין זה אצל זה הכי השתא בשלמא בהמה אתי לאמלוכי דאמר נשבח האי בהמה כחושה ומייתינא בהמה אחריתי דשמינה מינה קדרה נמי אתי לאימלוכי דאמר נשבח האי קדרה דבעיא תבלין ומייתינא אחריתי דלא בעיא תבלין הכא מאי איכא למימר ממלך ולא תבר כיון דשחטה לתבירא קיימא: בית שמאי אומרים אין נותנין את העור: תנא י) ושוין שמולחין עליו בשר לצלי אמר אביי לא שנו אלא לצלי אבל לקדרה לא פשיטא לצלי תנן הא קמ"ל יא) דאפי' לצלי כעין קדרה אסור ת"ר יב) אין מולחין את החלבים ואין מהפכין בהן משום ר' יהושע אמרו שוטחן ברוח ע"ג יתדות אמר רב מתנה הלכה כר' יהושע איכא דאמרי אמר רב מתנה יג) אין הלכה כר' יהושע בשלמא למ"ד הלכה כר' יהושע אצטריך סד"א יחיד ורבים הלכה כרבים קמ"ל הלכה כיחיד אלא למ"ד אין הלכה פשיטא יד) יחיד ורבים הלכה כרבים מהו דתימא מסתבר טעמיה דר' יהושע דאי לא שרית ליה ממנע ולא שחיט קא משמע לן ומ"ש מעור לפני הדורסן

התם

מוסף תוספות

א. [ו]אמרינן פשיטא, אין זה שיטת התלמוד. תר"ש.
ב. גבי ניפול עד ג' אמה הרי הוא של בעל הבית מכאן ואילך הרי הוא של מוצאו, ואין יכול לישבו רק כמו מר עוקבא דהכא. תר"ש. ג. [ו]שאני עלי שמתוך שהוא כבד מיחד ליה מקום וקפיד עילויה, ודמי למסר הגדול ויחד של מחרישה וכיוצא בהן שהן כלים כבדין והן אסורין אפי' לר' שמעון דלית ליה מוקצה, והכי אוקמה רבה בפרק כל הכלים דעלי מייחד ליה מקום וקפיד עילויה. ספקו ר"ל.

מוסף רש"י

למזגא עליה. כן היתה ישיבתם, שוטחין בגדים על גבי הקרקע ונמכמן ויושבין על הכרכים כפופין כלפמרינן בפסחים (קח.) הוה זגינן אבכרי דהדדי, ומצאת שתיתמו לעורך יו"ט (לעיל י.). **אין מטלקין את התריסין.** דלעות החלוטות של חגויות שמוגרין בהן החלוטות בגילה ומטלקין אותן לפיסם ושוטחין עליהן תבלין למטר לרפים, ובינו"ט מותר ליקח מחנוני המכיר אותו ובלבד שלא יחזיר סרוס מקח (לעיל י.). **אף להחזיר.** ולקבור בהן, ותזרה ולפי שלא לעורך הוא, ואפילו דאמרינן אין בגין בכלים, טרחא דלאו לעורך מיהא הוה וקא שרינן ליה משום תחלתן כלקמן (שם). **ואליבא דר' יהודה דאמר יגמור.** וזה כמו כן, שאם אתה אומר אל יגמור אף הוא לא יחמיל, ואין מזון מלוי לעולי רגליס (חגיגה כב.). **משום דאין בנין בכלים.** ואינו מייב אלא אם כן עשה בו מלאכה כגון ממתק או מחתך או אורג או תופר, שהן אבות מלאכות לעצמן (לקמן כב.). מחזירין רטיה במקדש. כהן שלקה בידו ונתן עליה לטיה מבעוד יום והולכך לעבוד עבודה בשבת אם ביי"ש ומעל לטיה מעל ידו אינו ידו לעבודה, דאליפה פוסלת בה, דבעינן ולקח הכהן ומיון המיין לא הוי לקיחה בכהן, מחזירה במקדש, דאי לא שרית ליה להחזירה לא שקיל ליה מידיה וממנע ולא עביד עבודה, **אבל לא במדינה.** גזירה שמא ימרח הרטיה ומירחה היינו ממתק באבות מלאכות של שבת (ערובין קב:). **הפותח את חביתו.** מבר שעשה את מציתו למכור יין בירושלים בגבל וכל הבא ליקח ממשמש ואף עמי הארץ ממשמשים (חגיגה כב.). **ר' יהודה אומר יגמור.** שאם אתה אומר לא יגמור אף הוא לא יחמיל ואין מזון מלוי לעולי רגליס (שם). **וחכמים אומרים לא יגמור.** אחר הרגל אע"פ שבגבל הן טהורין, לא שטרחתן טהרה אלא שבגבל הכל חבריס אבל לאחר הרגל מגעו טמא למפרע כדאמר במתני' עבר הרגל מטילין כלי העזרה מפני שנגעו בהן ע"ה בהרגל (שם).

עו א ב ג מיי' פ"ב מהלכות יו"ט הל' ו טוש"ע ס"ח סי' תכז סעיף יד:
עז ד מיי' שם ופט"ו מהל' גזילה הל' יח טוש"ע שם וטוש"ע ח"מ סי' רס סעיף ח:
עח ה מיי' פ"ג מהל' יו"ט הלכה ו טוש"ע ס"ח שם סעיף יד:
עט ו טוש"ע ס"ח סי' תכז סעיף ה:
פ ז מיי' פ"ג מהלכות יו"ט הל' ד סמג לאוין עה טוש"ע שם סעיף ג:
פא ח טוש"ע שם סעיף ה:
פב ט טוש"ע ס"ח סי' תכז סעיף ב:
פג י טוש"ע ס"ח סי' תקד סעיף ב:
פד כ ל מיי' פ"ג שם הלכה ד טוש"ע ס"ח סי' תכז סעיף ג:
פה מ נ מיי' שם הל' ה טוש"ע שם סעיף ד:

גליון הש"ס

גמ' רבא אמר בשני קנין. עיין לקמן דף כה ע"ל רש"י ד"ה ומצא:

רבינו חננאל

פירוש אשתרבובי כמין ירידה הוא. וסריכה כמו תפיסה, כדכתיב שממית בידים תתפש. ואם אין שם אלא הן מותרין. אוקימנא במדדין ולא במפריחין, כלומר אין בהן כח לפרוח. ומתמהינן אי הכי פשיטא ודאי הן הן. ואמרינן כגון דאיכא קן אחד בתוך נ' אמה שיש שם פרוחים שלא דימן מהן וקאי בקרן זוית, מהו דתימא ניחוש דלמא מן הקן ההוא באו, קמ"ל אע"ג דקיי"ל כרב עוקבא דאמר בפ' לא יחפור כל המדדה אין מדדה יותר מחמשים אמה, כיון דקאי האי קן בקרן זוית, דלכי מדדה לא יכול למיהדר ומחזי לקניה, לא מדדה, הלכך ליכא למיחש להכי ושרי. פירוש תריסין, הקרשין שנרעלין בהן פתחי החנויות. וב"ה מתירין לסלקם ולפתוח ולהחזירום כדי לסגור. פירוש העלי, בוכנא שכותש בו הדיסא והפואה וכיוצא בה באסיתא מלאכת החול, ואינו עומד לכתוש בו מיני מאכל. לפיכך אמרו כי זה העלי הוא דבר שמלאכתו לאיסור, ואעפ"כ ב"ה מתירין לטלטלן ולקצב עליו בשר ולשבר עצמות. וכן תברא גרמא, שהיא חתיכה של קורה שהתקינה לשבר עליה עצמות, והיא עדיין חדשה מותרת וב"ש ישנה. וכן להוליך תבלין אצל מדוכה ומדוכה אצל תבלין אלו כולן ב"ה מתירין. ג) [וכן אוסרין בית שמאי] להגביה עור של בהמה ששחטה ביום טוב ולשוטחו ולדורסו בני אדם, [ו]ב"ה מתירין. ושוין ב"ש וב"ה שמולחין ע"ג העור בשר לצלי, שאין צריך מלח הרבה, אבל בשר לתבשיל שצריך מלח הרבה לא, שנמצא מולח את העור. ת"ר אין מולחין **את החלבים ביו"ט** ולא מהפכין בהן, משום ר' יהושע אמרו שוטחן ברוח ע"ג יתידות. אמר רב מתנה הלכתא כר' יהושע, איכא דאמרי אין הלכה כו'.

ח) נראה דלפני רבינו הי' הגי' כאן בש"ל אין מפקלין את התרסין וכו' קודם דין דאין נוטלין את העלי. ט) נראה דאסור וכל"ל.

תלמוד בבלי מהדורת נהרדעא החדש, באדיבות הוצאת ח. וגשל, © כל הזכויות שמורות